

STÄMMNING 3/87

TIDNING FÖR ÖREBRO LÄNS FOLKMUSIKFÖRBUND

FOLKMUSIKEN — FUNKTIONSMUSIKEN

Den folkmusik som spelades förr hade nästan alltid en funktion, låtarna användes vid speciella tillfällen. Vid sorg var det sorglåtar, vid glädje och dans var det polskor, valser, polketter och kadriljer.

För att göra vandringen lättare använde man gånglåtar och marscher, i kyrkan var det högtids- och bröllopsmarscher. När man sedan fortsatte med bröllopfesten var det skänklåtar, då man överlämnade gåvor till brudparet vid måltiden som följde var det steklåtar när steken bars in, fisklåtar när fisken bars in och brännvinslåtar när det var dags att fylla glasen igen.

Idag förekommer låtarna nästan bara som estradmusik och publiken sitter som

vid en konsert och lyssnar. Men vi kan konstatera att folkmusiken mer och mer vinner människornas hjärtan. Den har fått ett egenvärde som med sin musikaliska skönhet och medryckande rytmik fångslar lyssnaren

En av våra stora svenska tonsättare yttrade en gång när han hörde en spelman spela en gammal vallåt:

"Vilken kompositör som helst skulle vara stolt om han kunde skapa en sådan underbar melodi".

Så vi är stort tack skyldig alla de gamla traditionsbärare som oförtrutet ställt upp och spelat de gamla låtarna, under de grå åren då folkmusiken ansågs vara museal!

Deras tro på folkmusikens framtid byggde en bro över till vår tid. Det är

de traditionerna som vi nu måste ta till vara, bygga vidare på och sprida.

Glad fortsättning på spelmannssommaren!

GUNNAR KÄRNHEIM

Jag kan hälsa från spelmansstämman i KILFENORA. Det ligger strax söder om Galway i västra Irland.

På lördagmorgonen vid 9-tiden kliver jag och dottern in i ett klassrum i Kilfenoras skola. Där pågår en competition (tävling) i folklig sång. En tjej i 13-årsåldern med jeans och basketbolldojor går fram och man väntar att ut ska komma Madonnas

senaste. Men det kommer en djupt känslösam "lament" (sorgesång) om olycklig kärlek. Rysningar längs ryggraden vid upplevelsen av sekels traditioner som skär rakt fram till idag.

I kommunalhuset på eftermiddagen är det fullt pådrag med grupper av ungdomar under 18 år. En grupp på 9 kunde vara sammansatt så här: 2 fioler 1 trumset 2 plåtflöjter 1 dragspel 1 piano 1 concertina 1

irländsk säckpipa.

Jiggas och reeler i långa banor, fullsmockat med irländare i alla åldrar. Hemkommen noterar jag att nordirländska gruppen HARD TIMES har fått bra med bokningar i länet. Det ena ger det andra - utlandskontakterna hör till höjdpunkterna i det vi håller på med - se bara Gerts Finlands-artikel!

HANS WENNERLUND

STÄMNING 3/87

Tidning för Örebro Läns Folkmusikförbund

Adress: c/o Wennerlund, Norrängsv.19

703 67 ÖREBRO

Ansvarig utgivare: Gunnar Kärnheim, Hjortstorpsv. 38
703 66 ÖREBRO, 019/142838
Redaktör: Hans Wennerlund
019/129939

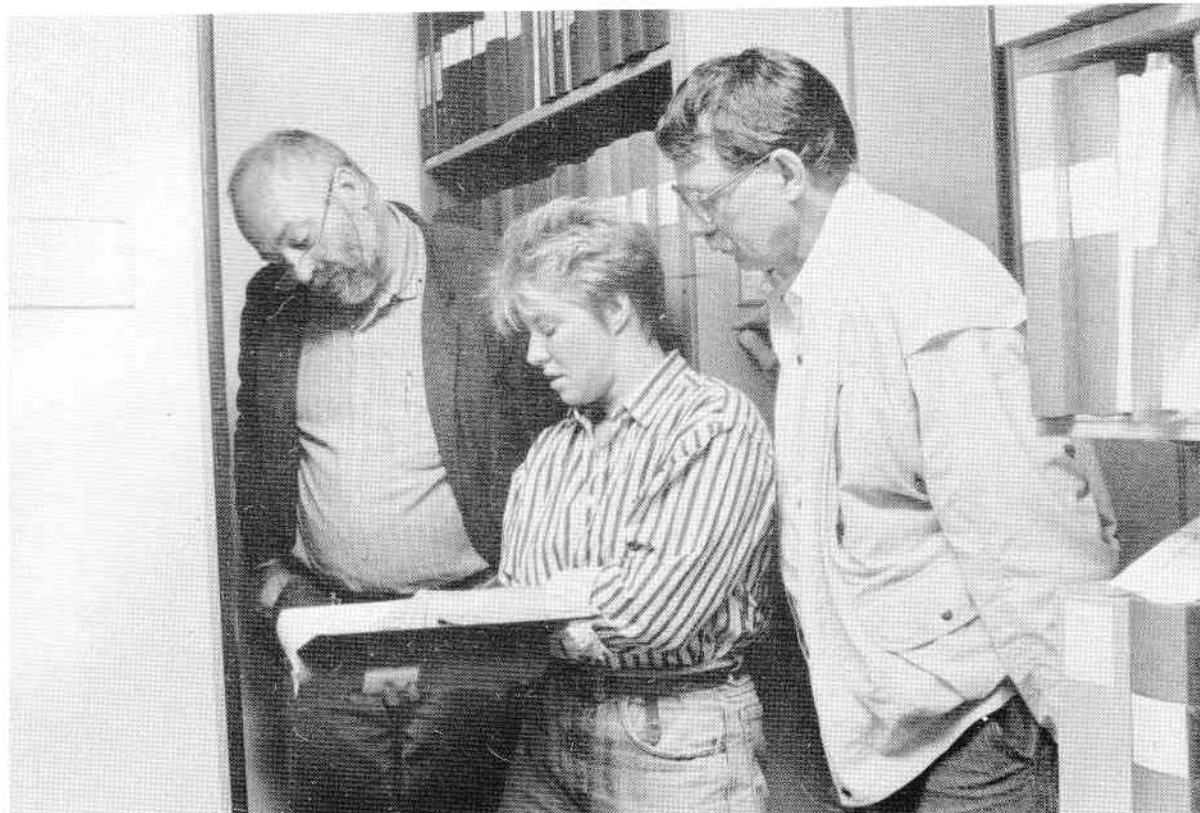
Layout: Kay Isacson
Bilder: Åke Ahlstrand

STYRELSEMEDLEMMAR
ÖLFM:

Ordf: Gunnar Kärnheim
V.ordf: Ulf Larsson 019/
134659. Sekr: Elisabeth
Helldén, 019/115206
Kassör: Kerstin Friman,
019/123550 Ledamot:

Heléne Andersson, 019/
106732, 235266 Ledamot:
Hans Wennerlund (se ovan)
Ledamot: Per-Olof Lavesson
019/147219 Ledamot: Kjell
Stockfors, 019/126787

Tidningsprenumeration ingår
i medlemsavgiften 50:-
per år som sätts in på
PG 384874-4

Folkmusikhörna på muséet?

LÄNET HAR FÅTT EN
NY LANSMUSEICHEF -
PER KÅKS. Ett gyllene
tillfälle att leta efter
nya sätt att sprida
länets musiktraditioner
via muséet - Gunnar
Kärnheim och Heléne
Andersson uppvaktade
Per i juni, och här
är deras rapport:

- Det visade sig att Per Kåks var mycket intresserad av vår verksamhet och det arbete som har lagts ned på att ställa i ordning vårt arkiv.

Det är ännu mycket arbete kvar att göra, men en bit på väg är vi.

Det bandmaterial som finns måste lyssnas igenom och eventuellt redigeras, så att den som är intresserad kan lyssna på banden.

Ett alternativ som vi kom fram till är att eventuellt låna utrustning och banda av också på kassett, så att det blir lätt att hantera. Vi diskuterade kostnaderna

för detta om kom fram till olika alternativ. Per Kåks ska bli att undersöka möjligheterna att anställa Heléne Andersson via kultur-arbetsförmedlingen.

Ett liknande arrangemang kan också tankas via AMS.

Vi diskuterade vidare om ett fortsatt arbete med arkivet. Vår högst önskan är ju att få en egen folkmusikhörna på muséet, där allt vårt material kan vara samlat, och där man kan lyssna, kopiera och kanske ha tillgång till instrument för genomspelning och bandning av notmaterial.

Harporna fram?

En fråga som tidigare aktualiserats på muséet handlar om restaurering av befintliga instrument av kulturhistoriskt värde - där var särskilt några intressanta nyckelharpor med i diskussionen.

Per Kåks var positiv, och tyckte att man som ett första steg kan göra en utställning för att presentera

ÖLFM:s arkivmaterial och instrument.

Instrumentinventering

Per Kåks tyckte också att man bör göra en inventering i hela länet av gamla instrument, som kan finnas i arkiv, på hembygdsgårdar och hembygds museer osv.

Intressanta instrument skulle kunna lånas och ställas ut. En lämplig tidpunkt att ha premiär för den utställningen kan vara ÖLFM:s 60-årsjubileum 1988.

Delar av utställningen skulle kunna bli mobila och kunna visas i övriga länet i samband med våra stämmor.

Kanske kan man också ordna folkmusikaftnar på muséet, visa arkivet och det övriga materialet.

Sammanfattningsvis: Ett givande möte med museichefen, det lovar gott inför framtiden:

HELÉNE och GUNNAR

Den här banken kan aldrig köpas upp.

Den sällsynta svenska tiotusenkronorssedeln finns i 336 866 exemplar. Troligen har den världens högsta, nu gällande värde.

Men du kan bli delägare.

Föreningsbanken är en unik bank, så tillvida att den är medlemsägd. Är du kund i banken kan du också bli medlem och få inflytande och del i överskottet.

Vårt unika ägarförhållande gör oss extra lyhörda för vilka krav du ställer på en bank.

Det är inte bara ägarformen som gör oss annorlunda. Välkommen in!

Föreningsbanken

Specialisten på
STRÅKINSTRUMENT

Säljer – byter – köper – reparerar

FIOLER: barnstorlekar från 395:–, 4/4-storlekar från 585:–. Stort urval skolfioler i prisklassen 2 000:– till 6 000:–. Dessutom många bättre fioler. Även viola, hardangerfela, femsträngad fiol, cello.

STRÅKAR: alla storlekar och prisklasser från 300:– till guld-/sköldpaddmonterade.

NYCKELHARPOR OCH -STRÅKAR av högsta kvalitet.

ALLA TILLBEHÖR TILL OVANSTÄNDE: etuier, strängar, ritningar, virke m m.

REPARATIONER, taglingar, justeringar, värderingar.

LITTERATUR, noter, fiolskolor, byggbeskrivningar, böcker om instrument – spelmän – folkliv m m.

FOLKMUSIK: alla LP och noter

Postorder 0295 300 35

LEIF ALPSJÖ MUSIK

Geijersg 15. Öppet 12.30–18, lö 11–14
Tel 018-15 09 90, 0295-300 35.
Kl 08-20.00

KONSERT FÖR ERIC SAHLSTRÖM

En minneskonsert för Eric Sahlström anordnas söndagen den 13 september 1987 kl 13.00 i Universitetsaulan i Uppsala.

I ett program som speglar Erics liv får vi under eftermiddagen möta många av hans gamla spelmanskamrater på olika instrument. Programmet avslutades vid 16.30-tiden.

På lördagen anordnas ett seminarium med start kl 10, som Jan Ling i huvudsak är ansvarig för.

Arrangörer för de båda dagarna är Eric Sahlströms minnesfond.

Biljetter till konserten kommer senare, och intresserade kan redan nu försäkra sig om plats genom att kontakta undertecknad, tel. 019/134659

ULF LARSSON

Här finns allt!

Almanacka, dagbok,
planeringskalender,
komihåg-lista,
adressbok, plånbok,
schema, körjournal...

Planeringssystemet har
fyra huvudområden:

- Dagbok med kalenderdel
- Planeringsdel med olika register
- Adressdel
- Plånbok med plats för kreditkort, sedlar m m

Libris Filofax System är ett väl inarbetat planeringssystem, välkänt i England och USA. Libris har utvecklat systemet för svenska förhållanden.

ditt eget planeringsinstrument. Med hjälp av en mängd praktiska "byggbitar" bestämmer du hur enkelt eller avancerat systemet skall bli.

Libris Filofax System är mycket flexibelt. Du skapar själv

LIBRIS FILOFAX SYSTEM

Libris Media, Box 1213, 701 12 Örebro. Tel 019-15 00 50

Linde i Finland:

Succé för förberett program

LINDE NYCKELHARPSKLUBB
var i Finland under
Kristi Himmelfärdshelgen
och gjorde en viktig
erfarenhet: Ett planerat,
omväxlande och väl
inrepeterat program
går hem hos en ovan
publik.

Det kanske vi redan visste, men Gert Lindmark berättar så att vi förstår och minns det bättre:

- Mottot inför programmet var att "Det räcker inte att stå och dra den ena låten efter den andra på nyckelharpa om man vill att även icke folkmusikentusiaster skall få behållning av programmet". För att nå alla och dela med sig av glädjen i att framföra vår folkmusik drogs riktlinjerna sedan upp. Nyckeln blev att programmet skulle vara VARIERAT och framföras i HÖGT TEMPO. Grunden skulle visserligen utgöras av nyckelharpsmusik, men kompletterad av olika stödgrupper.

Sedan tidigare ingår några dansare i föreningen, och ett par körsångare. En inventering bland deltagarna visade på ytterligare ett

par sångare och några som spelade tvåradigt dragspel och munspel. Ett program som ställde mycket stora krav för en amatörgrupp bestämdes, studiecirkel i folksång för kör, danshistoria och teknik, spel på durspel och silverbasharpa startades vid sidan av de ordinarie nyckelharpcirkelarna i SKS' regi.

Premiären ägde rum inför omkring 1 000 personer varav drygt hälften endast hade möjlighet att höra det i internradio. Det var många spända spelmän, sångare och dansare som funderade på om bågen spänns för högt.

Efterhand som programmet betades av och vi började känna att det "gick hem" hos publiken, lossnade dock spänningen och när sista låten klingat ut och en entusiastisk publik applåderade och stampade fram ett extranummer, kände alla att vi kommit rätt när vi bestämde och övade in programmet.

Sedan gick det vidare med bussen och efter ett kort besök i Borgå nåddes resans mål, Lindesbergs finska

vänort Kuusankoski 15 mil nordost om Helsingfors.

Amfiteater

Efter ett par kortare framträdanden vid ett vårdhem i Kuusankoski med en återigen mycket nöjd publik, hade vi vår stora officiella konsert på fredagskvällen i Kuusankoskihuset, ett helt fantastiskt nybyggt konsert- och kulturhus som förutom två konsert/teaterlokaler inrymmer tre biografer, utställnings-salar, servering och konferensrum. Voikkasalen där vårt konsertframträdande ägde rum är byggd som en amfiteater med scenen längst ned på golvet och rymmer omkring 400 personer.

Även den här konserten visade att ett samarbete med sångare och dansare, byte mellan kromatisk nyckelharpa och silverbasharpa samt inslag med andra instrument (i det här fallet durspel och munspel) är nyckeln för att nå fram till en publik som inte är specialintresserad av just folkmusik.

Tack till "Emma"

Ett stort tack måste riktas till kompositören och textförfattaren till "Emma". För många var det enda möjligheten i den här finskspråkiga kommunen att kommunicera över gränserna och innan morgonen hade den sjungits otaliga gånger.

Färden gick sedan hem igen över Helsingfors där vi lämnade av vår tolk och konferencier som en av klubbens medlemmar förutseende lärt känna redan tidigare och som omedelbart engagerades i programmet. Hennes arbete att översätta de ibland

Helene och Jeanette (skymd) leder Uskavigänget.

Spelmansstämman i Sigge-bohyttan är filtarnas och matsäckskorgarnas stämma. En utmärkt stämma att ta med sig barn till. Vid fint väder.

Det var det nu också, fast lite ängsligt. Ja, ni minns väl försommarens regn!

Kanske var många osäkra på vädret eftersom så få stannade kvar och dansade på den fina och rymliga danslogen (här borde Karlsgöga hembygdsförening göra ett studiebesök).

"Långrocken" Gunnar Kärnheim presenterade allspelslåtar och smågrupper som vanligt. Mest glädjande var också (som vanligt) den stora gruppen ungdomar och barn

från låtkursen i Uskavi. I danslogen var det folk från Felan som höll i programmet. Britta Brantvik ledde långdans, familjevals, lätt engelska med mera. Många barn och vuxna deltog.

KAY ISACSON

Höstens program

Folkmusikdagar på Skansen 5-6 september. Spel i stugorna, alla spelmän välkomna att delta. Jeanette och Annika Andersson, Ulf Karlsson och Anders Stake särskilt inbjudna. Tider: se Spelmannen

Endagskurs på Kävesta 14/11

Inomhusstämman på Örebro slott 21/11. Tid: Kl. 19.00. Kävestakursen framträder på stämman.

Felan och Spelstugan har egna program.

De tidigare lokala spelträffarna ute i länet ligger på is p g a dålig uppslutning.

Cirklar: Heléne Andersson har en nybörjar- och en fortsättningskurs i fiol i Vuxenskolans regi.

Försäkra dina dyrgripar

För att vi ska kunna få en billig försäkring fordras att så många som möjligt ansluter sig. Har du verkligen råd att inte ha dina käraste ägodelar försäkrade?

Vad som gäller är: du får alla dina instrument försäkrade som du far omkring med; fioler, nyckelharpor, durspel, klarinetter, munspel, pipor, lurar, stråkar, lådor osv. Det är det sammanlagda värdet du betalar för; 75:- upp till 30 000:-, 150:- upp till 60 000, 300:- upp till 100 000.

Om flera spelar i samma familj gäller det sammanlagda värdet per hushåll.

Även övriga instrument som du normalt inte använder kan du få medförsäkrade upp till ett värde av 20 000:- mot en tilläggspremie av 50:-. Se vidare i brevet som du fått tidigare.

Förbundet sköter administrationen varför 15:- tillkommer utöver försäkringsavgiften.

Försök att "vakna" nu spelmän, när det regnar manna från himmelen, och anmäl dig så snart som möjligt på talongen som du fått tidigare.

Vi flyttar startdatum till 1 oktober, anmälan senast 1 september.

Tänk om du inte har ditt instrument försäkrat när olyckan är framme!

GUNNAR

svårtydda berättelserna om instrument, låtar och dansare (hur översätter man "Pjäxen", "Ärtbergskalle", "Bufärdsmarsch" osv?) hade en stor del i att vi fångade publikens intresse för det som framfördes.

Hattinsamling

På färjan var det ett avspänt gäng som fortsatte med konsertprogrammet och här kom en gammal hatt väl till pass - kassören kunde räkna in ett frikostigt bidrag till resan.

GERT LINDMARK

Notarkivet klart!

UPPSORTERINGEN AV ÖLFM:s NOTARKIV är nu klart!

Notmaterialet från förr finns förvarade på Länsmuséet i så kallade "kapslar".

DET FINNS TVÅ VÄGAR att söka i arkivet.

Dels kan man gå via namnet på den socken som låten kommer ifrån.

Dels kan man söka via den spelmans efternamn som låtarna är "efter" eller "av".

Innehållsförteckningen på spelmän finns att söka i en parm och innehållsför-

teckningen på socken finns i en kartotekslåda. Allt ligger i bokstavsordning.

När du besöker vårt arkiv på Örebro läns museum, ta då först kontakt med någon i personalen, som visar dig till arkivet.

Om du hittar något intressant (eller just det du söker) så går det bra att använda sig av muséets kopieringsapparat.

Säg till någon i personalen så får du hjälp till en kostnad av 1 kr/kopia.

Det är viktigt att du som

söker i arkivet är försiktig med det insamlade materialet. Det får inte lånas hem utan måste ställas tillbaka på rätt plats när du lämnar arkivet.

Det är ett rikt not- och bandmaterial som vi har, och väl värt ett besök.

Dessutom finns protokolls-böcker och kassaböcker från ÖLFM:s bildande 1928. Det finns också en fotosamling och böcker med tidningsurklipp som visar ÖLFM:s aktiviteter under åren.

VÄLKOMNA!

HELÉNE

HEJ!

SPELSTUGAN

kör igång i höst igen med start tisdagen den 1/9 kl 19.00 i Olaus Petri musikkårs övningsrum i källaren i Församlingshemmet.

Vi träffas och spelar låtar i SKS' regi varannan vecka, dvs jämna veckor.

Vi kommer då och då att bjuda in olika spelmannslag eller spelgrupper för att få lyssna på dem och samtidigt lära oss några nya låtar.

I höst har vi dessutom en speciell överraskning inbokad som du får veta mer om när du kommer till "Spelstugan". För det gör du väl?

GLAD SOMMAR OCH VÄLMÖTT I HÖST IGEN, GAMLA SOM NYA SPELSTUGEFANS!

önskar
ÖLFM:s styrelse

10-årsjubilerande Felan

Åren går fort! Fredagen den 9 oktober firar Felan 10-årsjubileum. Det är redan tio år sedan entusiastiska pionjärer la en frivillig femma i entrén på Järnväggsgatan.

Pionjärstämningen är över, många säger att folkmusikvågen är det också, men vi ska bevisa att den inte är det!

På jubiléet ska det bli en hejdundrande spelmansfest! Ställ upp, du som spelar, du som dansar och du som vill att Felan ska vara kvar! Vi hoppas få dit alla som var med från början också. Vi hoppas också få dit vår lokalradio. I höst vill vi som jobbar i Felans planeringsgrupp göra ett nytt avstamp för en ny tioårsperiod! Vi vill gärna veta vad just du tycker om Felan. Hjälp oss att hitta på nya idéer. Prata med oss!

En sak är klar: vi vill satsa mer på spelmännen. Vi börjar med att lära ut en låt per gång (mest från Närke) en trappa upp på Brunnen, samtidigt som

dansinstruktionen pågår där nere. Den låten tas sedan upp i allspelet.

KAY ISACSON

Övriga i Felan: Agneta Larsson, Per-Olof Sundh, Kjell och Ulla Stockfors, Britt-Marie Edvinsson, Anders Pettersson, Elisabeth Andersson, Jan-Gunnar Paglert, Kristina Nilsson, Maj Höglund och Britta Brantvik.

ZORNMÄRKEN I ÖSTERBYBRUK

Olle Linder från Örebro erövrade riksspelmansmärket i silver vid uppspelningarna för Zornmärket vid årets stämma i Österbybruk i juni.

Olle, som främst spelar låtar efter Ivar Tallroth, fick bedömningen "traditionsrikt och personligt spel av Upplandslåtar".

Ulf Karlsson från Örebro och Anders Stake från Degerfors och Leksand, erövrade silverdiplom för spel på säckpipa.

VI GRATULERAR VÅRA FRAMGINGSRIKA SPELMÄN!